# תנחומא בובר — פקודי



אלה פקודי המשכן וגו' (שמות לח כא). זש"ה איש אמונות (ורוב) [רב] ברכות [ואץ להעשיר לא ינקה] (משלי כח כ), את מוצא כל מי שהוא נאמן, הקב"ה מביא ברכות על ידיו, ומי שאינו נאמן ואץ להעשיר לא ינקה.

ד"א איש אמונות. זה היה משה על כל הדברים שנעשו נוכר עליהם, והיו מתברכות על ידיו, למה שהוא נאמן. ואץ להעשיר, זה קרח שהיה לוי וביקש עוד ליטול כהונה גדולה.

ד"א איש אמונות רב ברכות, זה משה שנעשה גובר לעצמו, ואעפ"י שהיה גובר לעצמו, היה קורא לאחרים ומחשב על ידיהם, שנאמר אלה פקודי המשכן.

[אלה פקודי המשכן], זש"ה ולא יחשבו את האנשים אשר יתנו את הכסף על ידם לתת לעושי המלאכה כי באמונה הם עושים (מ"ב יב טז), זה דורו של יואש המלך, שהיו עושין באמונה, שנו רבותינו מי שהיה נכנס לתרום הלשכה, לא היה נחנס לא בפרגוד חפות, ולא בפונדיה, שאם יעשיר יאמרו משל לשכה העשיר, שאדם צריך לצאת ידי הבריות, כדרך שהוא יוצא ידי שמים, שנאמר והייתם נקיים מה' ומישראל וגו' (במדבר לב כב), ומשה היה גובר לעצמו על מלאכת המשכן, בשעה שאמר הקב"ה למשה ועשו לי מקדש, אמר משה לכל בני ישראל זה הדבר אשר צוה ה', קחו מאתכם תרומה וגו' (שמות לה ד ה). אמר ר' יוחנן לשני בקרים הביאו לכל המשכן והותירו, ויצו משה ויעבירו קול במחנה וגו' והמלאכה היה דים וגו' (שם לו ו ז), אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם עשינו את כל המלאכה של משכן והותרנו, מה נעשה ביותר, אמר לו לך ועשה בהן משכן לדברות, הלך ועשה משכן לדברות, כיון שבא ליתן חשבון, אמר להן כך וכך יצא למשכן, וביותר עשיתי משכן העדות, שנאמר אלה פקודי המשכן משכן העדות, מהו משכן משכן שתיפעמים, אמר ר' (שמעון) [שמואל] נתמשכן ב' פעמים על ידם, אמר ר' ישמעאל זה סימן לכל באי עולם שאין סליחה אלא לישראל בלבד, משכן העדות עדות הוא לכל באי עולם שהקב"ה נתרצה לישראל, משל למה הדבר דומה, למלך שנשא אשה, והיה מחבבה ביותר, כעס עליה והניחה, והיו שכינותיה אומרות לה אינו חוזר עליך, לאחר ימים נתרצה לה המלך, ונכנס [עמה] לפלטין שלו, ואכל ושתה, ולא היו שכינותיה מאמינות שנתרצה לה, והיה ריח בשמים עליה, מיד ידעו שנתרצה המלך לה, כך הקב"ה חבב את ישראל, והביאם לפני הר סיני, ונתן להם את התורה, וקרא אותם מלכים, לסוף ארבעים יום עשו את העגל, ואמרו אלה אלהיך ישראל (שמות לב ד), באותה שעה אמרו אומות העולם אין הקב"ה מתרצה להם עוד, כיון שעמד משה ונתפלל עליהם, א"ל הקב"ה סלחתי כדברך (במדבר יד כ), ולא עוד אלא שאני משרה שכינתי עליהם וביניהם, והכל יודעים שמחלתי להם, שנאמר ועשו לי מקדש [ושכנתי בתוכם] (שמות כה ח).

ד"א אלה פקודי המשכן. בשעה שנכנס (אנדרינוס) [אדריינוס] לבית קדשי הקדשים, והיה מתגאה שם ומחרף לפני הקב"ה אמר ר' חייא בר אבא אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם כך תעלה לפניך אם היו יכולין לעשות סולמות ולעלות להם למעלה היו עולים, שנאמר יודע כמביא למעלה בסבך עץ קרדומותח (תהלים עד ה), אלא שאינן יכולין והן מניחין אותך וחוזרין עלינו, שנאמר אלהים באו גוים בנחלתך וגו' (שם עט א).

אלה פקודי המשכן. כל מה שהיה משה עשה היה עשה על ידי אחרים, שנאמר עבודת הלוים ביד איתמר (שמות לח כא), לא עשה אלא משנגמרה מלאכת המשכן, אמר להם בואו ואעשה לפניכם חשבון, נתכנסו כל ישראל עד שהוא יושב ומחשב שכח אלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל, שעשהווים לעמודים, אמר להם ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים [עשה ווים לעמודים] (שם שם כח). באותה שעה נתפייסו ישראל על מלאכת המשכן, ומי גרם לו, על ידי שישב ופייסן, אלה פקודי המשכן, ולמה עשה עמהם חשבון, והקב"ה מאמינו, שנאמר לא כן עבדי משה [בכל ביתי נאמן הוא] (במדבר יב ז), ומשה אמר בואו ועשו עמי חשבון, אלא שמע משה ישראל מדברים מאחריו, שנאמר (והיה כבא משה האהלה וגו') (שמות לג ט) [והיה כצאת משה אל האהל וגו' והביטו אחרי משה (שם שם ח)], ומה היו אומרים, ר' יצחק אומר לשבח היו אומרים, אשרי יולדתו של זה, מכל ימיו הקב"ה מדבר עמו, כל ימיו הוא משולם להקב"ה, והביטו אחרי משה וגו', ור' חמא אמר לגנאי, היו אומרים ראה צואר, ראה שוקים, אוכל משל יהודים, ושותה משל יהודים, וכל מה שיש לו מן היהודים, וחבירו משיבו אדם ששלט על מלאכת המשכן אין אתה מבקש שיהא עשיר, כיון ששמע משה כך אמר להן חייכם משהמשכן נגמר אני עושה עמכם חשבון, שנאמר אלה פקודי המשכן וגו'.

[אלה פקודי המשכן משכן העדות]. מהו העדות, זו התורה שהיו יגעים בה, אמר להם הקב"ה בזכות התורה ובזכות הקרבנות אני מציל אתכם מגיהנם, אפילו אברהם אביהם הראה לו הקב"ה התורה והקרבנות וגיהנם ומלכיות, תורה, ולפיד אש (בראשית טו יז), וקרבנות, ויאמר אליו קחה לי עגלה משולשת (שם שם ט), גיהנם תנור עשן (שם שם יז), מלכיות והנה אימה חשכה גדולה (שם שם יב), אמר לו הקב"ה כל זמן שבניך מתעסקין הם בשתים הם ניצולים משתים, כל זמן שמתעסקין בתורה ובקרבנות, ניצולים מגיהנם וממלכיות, ועתיד בית המקד ליחרב, והקרבנות בטלין, אלא מה אתה אומר שישתעבדו בניך בגיהנם או במלכיות, אברהם בירר את המלכיות, א"ל רבונו של עולם ישתעבדו במלכיות ולא ירד אחד מהם לגיהנם, שנאמר אם לא כי צורם מכרם (דברים לב ל), ואין צורם אלא אברהם אבינו, שנאמר הביטו אל צור חוצבתם (ישעיה נא א), וה' הסגירם (דברים שם), שהסכים עמו הקב"ה, אמר ר' חנינא היה עומד אברהם ותמיה ולא היה יודע מה לברור אמר לו הקב"ה חתוך את הדבר, באותה שעה רמז לו הקב"ה לברור את המלכיות, הוי אלה פקודי משכן העדות, כל ימים שישראל עוסקים בתורה ובקרבנות, אינן יורדין לגיהנם, אמר הקב"ה לישראל בעולם הזה הייתם משועבדים בידי מלכיות ולעולם הבא אציל אתכם מגיהנם, בזכות התורה שנקראת אש, שנאמר מימינו אש דת למו (דברים לג ב), והאש מכבה את האש, שנאמר כי תעבור במים אתך אני ובנהרות לא ישטפוך כי תלך במו אש לא תכוה ולהבה לא תבער בך (ישעיה מג ב).

ויביאו את המשכן אל משה וגו' (שמות לט לג), זש"ה תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק (תהלים לא יט), מדבר במשה, בשעה שאמר לו הקב"ה לעשות [משכן], מיד אמר להם קחו מאתכם תרומה לה' (שמות לה ה), והיה משה עסוק במשכן, אמר ר' חנינא ששה חדשים היה עסוק במשכן, ג' חדשים עשו אותו, וג' חדשים קיפלו אותו, אעפ"י כן היו מתלוננים עליו ואומרים הרי נעשה המשכן, לא היה אומר שהוא משרה שכינתו אצלינו, והקב"ה נתכוון שיעמד המשכן בחודש שנתבשר אברהם אבינו ביצחק, לא עשה אלא כיון שהגיע החודש, אמר לו הקב"ה ביום החדש הראשון באחד לחדש [תקים

את משכן אהל מועד] (שמות מ ב), באותה שעה אמר הקב"ה תאלמנה שפתי שקר, אותם שהיו מתלוצצים אחר המשכן, התחילו טוענים אותו ובאין כל אחד ואחד במלאכה, שנאמר ויביאו את המשכן אל משה.

[ויביאו את המשכן]. זש"ה (הוד) [עוז] והדר לבושה ותשחק ליום אחרון (משלי לא כה). מעשה בר' אבהו כשהיה מסתלק מן העולם, הראה לו הקב"ה מתן שכרו שמתתוקן לו לעולם הבא, והעביר לפניו י"ג נהרים של בלסמון, והיה רואה אותן ותמיה, והיה אומר כל אלה לאבהו, והיה קורא לעצמו הפסוק לתוהו והבל כחי כליתי אכן משפטי את ה' ופעולתי את אלהי (ישעיה מט ד), [הוי ותשחק ליום אחרון]. זבדי בן לוי, ולוי בן פייטם, ור' יהודה בן לוי [קראו] כל אחד ואחד מהם פסוק בשעת סילוקן מן העולם, אחד קרא על זאת יתפלל כל חסיד וגו' (תהלים לב ו), והאחד קרא מה רב טובך (שם לא כ), והאחד קרא וישמחו כל חוסי בך (שם ה יב), הוי בשעת סילוקן מן העולם הקב"ה מראה להם מתן שכרן, אמר בן עזאי יקר בעיני ה' המותה לחסידיו (שם קטז טו), אימתי הקב"ה מראה לצדיקים היקר שהוא תוקן להם סמוך למיתתן, הוי ותשחק ליום אחרון וגו'.

מעשה בתלמיד אחד של ר' שמעון שיצא לחוצה לארץ ובא עשיר, והיו התלמידים רואין אותו והיו רוצין לצאת לחוצה לארץ ידע ר' שמעון הוציאם לבקעה שעל פני מרון עירו, ונתפלל לפני הקב"ה, ונתמלאת בקע דינרי זהב, אמר להם מי שמבקש ליטול יטול, אלא היו יודעים שכל מי שהוא נוטל עכשיו, מתוך חלקו של עולם הבא הוא נוטל, שאין מתן שכרה בעולם הזה, אלא לעולם הבא, הוי ותשחק ליום אחרון.

מעשה בר' שמעון בן חלפתא שבא ערב שבת ולא היה לו מאין לאכול, ערב שבת עם חשיכה, יצא לו חוץ מן העיר ונתפלל לפני הקב"ה, מיד נתנה לו אבן טובה מן השמים, ונכנס ונתנה לשולחני, ופירנס את השבת, והיה יושב ואוכל בלילי שבת, אמרה לו אשתו מהיכן אלו, אמר לה ממה שפירנס הקב"ה, אמרה לו אם אין אתה אומר לי איני טועמת כלום עד שתאמר לי, אמר לה כך וכך היה מעשה ונתפללתי וניתנה לי אבן טובה מן השמים ואלו ממנה, אמרה לו איני טועמת כלום עד שתאמר לי שאתה מחזירה למוצאי שבת, אמר לה למה, אמרה לו מחר אתה בא וחביריך עמך והם נוטלם יותר ואתה נוטל פחות מהם, למה שאין מתן שכרה של תורה אלא לעולם הבא, שנאמר ותשחק ליום אחרון, כיון שהלך השבת עמד והחזירה, מיד ניטלה ממנו.

ד"א עוז והדר לבושה. זה משה, ומשה לא ידע [כי קרן עור פניו] (שמות לד כט), ותשחק, אלו ליצני ישראל שהיו מתלוצצים אחר משה לומר אפשר שהשכינה שורה על מעשה ידיו של משה, לא עשה אלא כיון שאמר לו הקב"ה להקים את המשכן התחיל שוחק עליהם, ותשחק ליום אחרון, אמר להם הביאו שנקים את המשכן, התחיל כל אחד טוענים ובאים אצלו.

כמה חכמים היו שם ולא היו יכולים להקים את המשכן, אמר שלמה רבות בנות עשו חיל, למה שעשו את המשכן ולא היו יודעים ליישב אותו, נטלו כל אחד ואחד מלאכתו והלכו להם אצל משה, כל אחד ואחד היה אומר הרי קרסי הרי קרשי הרי בריחי, ושרתה רוח הקודש על משה, והקים את המשכן, ולא תאמר משה, אלא המשכן מעצמו עמד, שנאמר הוקם המשכן, ולא תאמר המשכן אלא אפילו בית עולמים, אילולי שעזר הקב"ה, לא שלמה, ולא כל ישראל, היו בונין אותו, מנין שכך אמר דוד, אם ה' לא יבנה בית [שוא עמלו בוניו בו] (תהלים קכז ב), לפיכך במעשה נסים הוקם המשכן, כיון שהוקם את המשכן התחילו כל ישראל שמחין, שנאמר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה (שה"ש ג יא), במלך שהשלום שלו, זה מלך מלכי המלכים הקב"ה, [בעטרה] שעטרה לו אמו (שם), והוא קרוא למשכן עטרה, מה העטרה הזו מצויירת, כך היה המשכן מצוייר תכלת וארגמן.

בעטרה שעטרה לו אמו, אמר ר' יצחק חזרתי על כל המקרא כולה ולא מצאתי שעשתה בת שבע עטרה לשלמה בנה, והוא אומר בעטרה שעטרה לו אמו, ר' שמעון בן יוחי שאל לר' אלעזר בר יוסי א"ל אפשר ששמעת מאביך מהו בעטרה שעטרה לו אמו, א"ל כך אמר אבא, משל למלך שהיתה לו בת יחידה, והיה אהבה יותר מדאי, לא זו מחבבה עד שקרא אותה [אחותי, לא זו מחבבה עד שקרא אותה] אמי, כך חיבב הקב"ה את ישראל וקרא אותם בתי, שנאמר שמעי בת וראי (תהלחים מה יא), ולא זו עד שקרא אותם אחותי, שנאמר אחותי רעיתי (שה"ש ה ב), לא זו עד שקרא אותם אמי, שמעו אלי עמי ולאומי וגו' (ישעיה נא ד), ולאמי כתיב, עמד ר' שמעון בן יוחי ונשקו על ראשו ואמר אילולי לא באתי לעולם אלא לשמוע דבר זה דיי.

ביום חתונתו (שה"ש שם), על הים. וביום שמחת לבו (שם), בירושלים.

ד"א ביום חתונתו. בסיני, וביום שמחת לבו, בירושלים. אמר דוד יפה נוף משוש כל הארץ וגו' (תהלים מח ג), כתאנה הזו שהיא צרה מלמטה ורחבה מלמעלה, שנאמר ורחבה ונסבה למעלה וגו' (יחזקאל מא ז).

יפה נוף וגו'. ר' לוי אמר נאה היא לעצמה, שהיא מניפה לאומות העולם, שנאמר להנפה גוים בנפת שוא ורסן מתעה על לחיי עמים (ישעיה ל כח).

ד"א יפה נוף, בהניפתה, שנאמר והניף אהרן וגו' (במדבר ח יא), והניף את העומר (ויקרא כג יא).

משוש כל הארץ (תהלים מח ג). אמר ר' יונתן בן אלעזר מעשה היה בפרגמטיוטס (רועה) אחד שהלך לארץ ישראל למכור פלפלין, הלך וישב לו ולא מכר, אמר זו היא שאמרו משוש כל הארץ, לשעה אחת מכר פרקמטיא שלו, אמר ודאי זו היא משוש כל הארץ, הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב, וכל השבח הה בשל מה, בשביל שהיא קרית מלך רב, כיון שחרבה ירושלים, ערבה כל שמחה, גלה משוש כל הארץ (ישעיה כד יא), מהו ערבה חשכה קבלה, כמו שאומרים ויה ערב (בראשית א ה), בעולם הזה שבת משוש כל הארץ, כשישוב הקב"ה ויבנה את ירושלים, הוא מחזיר את השמחה, שנאמר כי נחם ה' ציון נחם כל חרבותיה וישם מדברה כעדן וערבתה כגן ה' ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה (ישעיה נא ג).

סליק פרשה פקודי.

וסליק ספר שמות.